

Casglu data am y gweithlu ysgolion yng Nghymru

Ffurflen ymateb i'r ymgynghoriad

Eich enw: Hayden Llewellyn

Sefydliad (os yw'n berthnasol): Cyngor y Gweithlu Addysg

e-bost/rhif ffôn: hayden.llewellyn@cga.cymru

Eich cyfeiriad: 9^{fed} Llawr, Tŷ Eastgate, Heol Casnewydd, Caerdydd CF24 0AB

Dylid dychwelyd ymatebion erbyn 3 Mawrth 2017 i:

Cangen Ddata'r Gweithlu Addysg
Uned Strategaeth y Gweithlu
Y Grŵp Addysg a Gwasanaethau Cyhoeddus
Llywodraeth Cymru
Parc Cathays
Caerdydd
CF10 3NQ

neu gellir cwblhau'r ffurflen yn electronig a'i hanfon i'r cyfeiriad isod:

e-bost: educationworkforcedata@cymru.gsi.gov.uk

Cwestiwn 1 – Ydych chi'n cytuno â'r cynnig (opsiwn 5) i gynnal cyfrifiad lefel unigolion ar y gweithlu ysgolion sy'n defnyddio Cofrestr Ymarferwyr Cyngor y Gweithlu Addysg?

Os ydych chi'n anghytuno, a fyddai opsiynau 1 i 4 yn fwy addas?

Cytuno	☐	Anghytuno	☒	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐

Sylwadau ategol

Mae'r Cyngor yn cefnogi'r egwyddor gyffredinol bod Llywodraeth Cymru'n casglu data at ddibenion sy'n rhesymol ofynnol iddi. Fodd bynnag, wrth wneud hynny mae'n hanfodol ei bod yn gwneud hyn mewn modd priodol a chymesur. Mae'n ymddangos bod cynigion yr ymgynghoriad fel y maent yn sefyll ar hyn o bryd yn peri nifer o bryderon yn hyn o beth.

1. Rhaid i unrhyw ddata y gofynnir amdano gan ysgolion neu awdurdodau lleol beidio â dyblygu data sy'n bodoli sydd eisoes yn cael ei gasglu ac sydd ar gael i'r cyhoedd. Bydd gwneud hynny'n creu beichiau ychwanegol diangen iddynt. Mae'r Cyngor wedi amlygu yn ei ymateb i gwestiwn 7 nifer o feysydd yn y rheoliadau drafft lle byddai gofyn i ysgolion/awdurdodau lleol ddarparu data sydd eisoes yn cael ei gasglu a'i gadw gan y Cyngor.

2. Mae'r Cyngor yn poeni'n arbennig am y cynnig i ofyn iddo ddarparu data lefel unigol o'i Gofrestr i Lywodraeth Cymru. Corff proffesiynol yw CGA, sy'n annibynnol ar y Llywodraeth; **NID** corff a noddir gan Lywodraeth Cymru a gaiff ei ariannu'n uniongyrchol gan Lywodraeth Cymru mohono.

Mae Llywodraeth Cymru eisoes yn cyfyngu ar waith y Cyngor fel corff rheoleiddiol proffesiynol annibynnol. Yn wahanol i gyrff proffesiynol eraill, mae gan y Cyngor rymoedd mwy cyfyngedig na'i gyrff cyfatebol ac nid yw'n gosod ei ffi gofrestru ei hun nac yn penodi ei Gyngor ei hun. Cred y Cyngor fod y rheoliadau drafft yn andwyo annibyniaeth y Cyngor, a bod gofyn yn statudol iddo rannu gwybodaeth bersonol am ei gofrestreion â'r Llywodraeth yn debygol o ddwysáu'r aneglurder ymhellach parthed annibyniaeth a gwerth y Cyngor.

Mae'r Cyngor hefyd yn amlygu'r ffaith nad oes unrhyw ofyniad statudol i gofrestreion boblogi na chynnal eu cofnodion ar y Gofrestr ac felly mae'r rheoliadau arfaethedig yn debygol o'u dadannog rhag rhannu gwybodaeth bersonol gyda CGA. Bydd hyn yn ei dro yn effeithio ar allu'r Cyngor i gynnal Cofrestr fel sy'n ofyniad arno o dan ddeddfwriaeth.

Mae cwestiwn hefyd ynghylch pwy fydd yn talu costau darparu data o'r fath i Lywodraeth Cymru. Caiff y Cyngor ei gyllido gan ffioedd cofrestru ac nid gan Lywodraeth Cymru. Mae'n ymddangos bod Llywodraeth Cymru'n cynnig, yn ei hanfod, bod staff ysgol yn talu (drwy eu ffioedd cofrestru) i'w data personol gael ei ddarparu i Lywodraeth Cymru. Mae hyn yn gyfan gwbl amhriodol. At hynny, o ystyried bod y rheoliadau drafft yn ymwneud â data am y gweithlu ysgol yn unig, mae'n ymddangos fel petai Llywodraeth Cymru'n disgwyl i bob grŵp cofrestreion dalu'r costau'n gysylltiedig â'r gwaith hwn.

3. Nid yw'n glir i'r Cyngor beth yw bwriadau Llywodraeth Cymru o ran defnyddio, cyhoeddi a rhannu'r data mae'n gofyn amdano am gofrestreion. Mae'r canlynol o bryder arbennig:

- y ffaith bod y rheoliadau'n nodi y gellid rhannu'r data gyda "phartneriaid", heb unrhyw fanylion ynghylch pwy y gallai'r rhain fod, ac;
- mae'r Nodyn Esboniadol am y rheoliadau'n nodi y caiff yr wybodaeth sy'n ofynnol o dan y rheoliadau ei defnyddio '*yn bennaf*' at ddibenion dadansoddi ystadegol. Mae hyn yn ei gadael yn agored i Lywodraeth Cymru ddefnyddio'r data a ddarperir iddi at ddibenion eraill.

Fel corff proffesiynol annibynnol, a gaiff ei ariannu gan ffioedd cofrestreion, mae'r Cyngor o'r farn mai ef ddylai fod yn gyfrifol am ddadansoddi a chyhoeddi data oddi ar ei Gofrestr, ac nid Llywodraeth Cymru. Ni ddylai Llywodraeth Cymru ddyblygu'r gwaith dadansoddi ystadegol na chyhoeddi data sydd eisoes yn cael ei wneud gan CGA ac sydd ar gael ganddo, ac mae perygl y gallai Llywodraeth Cymru gamddehongli gwybodaeth, y mae'r Cyngor mewn sefyllfa well i'w dadansoddi.

Mae CGA yn cyhoeddi tipyn helaeth o wybodaeth yn rheolaidd am y gweithlu ysgol drwy ei Grynoded Ystadegau blynyddol, drwy ei wefan ac ar ffurf dadansoddiadau wedi'u teilwra ar gyfer Llywodraeth Cymru a lluo o randdeiliaid eraill. Nid yw'n glir a yw Llywodraeth Cymru yn bwriadu dyblygu dadansoddiadau ac adroddiadau o'r fath. Mae'r Cyngor yn fodlon trafod unrhyw geisiadau am ddata crynodol a'i ddarparu i Lywodraeth Cymru o fewn terfynau amser cytunedig.

4. Mae'r Memorandwm Esboniadol (ME) yn cyfeirio at fanteision pob opsiwn i Lywodraeth Cymru

ac awdurdodau ac ysgolion, gan amlygu’n benodol opsiwn 5, (yn Saesneg yn unig y cyhoeddwyd y ddogfen) ‘*reducing the administrative burden on them by reducing the number of data items they are required to capture*’. Ni nodwyd unrhyw fanteision i’r Cyngor yn unrhyw rai o’r opsiynau a awgrymir; mae rhagdybiaeth syml y bydd y Cyngor yn ariannu’r adnodd ac yn darparu data’n fewnol drwy ffioedd cofrestreion heb unrhyw fudd i’r Cyngor nac i’r grwpiau cofrestredig at ei gilydd.

I grynhoi, cred y Cyngor ei bod yn fwy priodol darparu data crynodol yn hytrach na data lefel unigol o’i Gofrestr i Lywodraeth Cymru. Fodd bynnag, mae’n gwahodd Llywodraeth Cymru hefyd i ystyried opsiwn ar wahân i’r rhai a nodir yn y ddogfen ymgynghoriad nad yw Llywodraeth Cymru wedi’i archwilio hyd yma. Yn rhan o broses adnewyddu ffi flynyddol CGA, mae’r Cyngor yn cyfnewid data pob mis Chwefror a mis Ebrill gyda phob awdurdod lleol er mwyn hwyluso didyniad y ffi gofrestru flynyddol o gyflog cyflogaion. Gallai’r Cyngor ddwysáu’r dull cyfnewid hwnnw i gasglu data ychwanegol ar ran Llywodraeth Cymru. Byddai hynny’n negyddu’r angen i Lywodraeth Cymru gadw gwybodaeth bersonol cofrestreion am na fyddai gofyniad i gydweddu cofnodion o wahanol ffynonellau. Gallai CGA ymgymryd â’r gwaith hwn.

Cwestiwn 2 – Ar hyn o bryd mae’r rheoliadau drafft yn cynnig y bydd gan ysgolion, awdurdodau lleol a Chyngor y Gweithlu Addysg 27 diwrnod i gwblhau’r ffurflenni data gyda’r cyfrifiad i’w gynnal ym mis Tachwedd. Ydych chi’n cytuno â’r cynnig hwn?

Cytuno	☐	Anghytuno	☒	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐

Sylwadau ategol

Mae’r Cyngor yn nodi eto er ei fod yn gwrthwynebu’r rheoliadau drafft yn gryf, mae’n fwy na hapus trafod gofynion data lefel grynodol gyda Llywodraeth Cymru a darparu’r rhain yn unol â therfynau amser cytunedig.

Cwestiwn 3 – Pa ffynonellau data am y gweithlu ysgolion ydych chi’n eu defnyddio ar hyn o bryd?

Crynodeb Ystadegau Blynyddol CGA	☒	Bwletin blynyddol CYBLD	☐	Data agored StatsCymru	☐	Dim un	☐
Arall (nodwch)			☐	.....			

Sylwadau ategol

Caiff y Crynodeb Blynyddol ei gynhyrchu gan y Cyngor o'i ffynhonnell ddata unigryw ac mewn blynyddoedd i ddod bydd yn cynnwys data sy'n berthnasol i'r gweithlu addysg cyfan.

O ystyried nad oes gofyniad cyfreithiol i gofrestreion gynnal eu cofnodion gyda'r Cyngor, mae'n ymgymryd â gwaith sylweddol i gynnal a gwella dulliau poblogi data a chyflawnder y Gofrestr. Mae gosod y rheoliadau hyn yn debygol o ddadannog cofrestreion ymhellach rhag darparu eu data a bydd yn arwain at gwynion a beirniadaeth o CGA a'i annibyniaeth ganfyddedig.

Cwestiwn 4 – Ar hyn o bryd mae'r rheoliadau drafft yn cynnig casglu eitemau o ddata mewn saith categori (manylion staff, contract a chytundeb gwasanaeth, absenoldeb, cwricwlwm, cymwysterau, recriwtio yr iaith Gymraeg a chyfrwng Gymraeg). Ydych chi'n cytuno â chasglu'r categorïau hyn?

Categori data	Cytuno	Anghytuno	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno
Manylion staff	☐	☐	☒
Contract a chytundeb gwasanaeth	☐	☐	☒
Absenoldebau	☐	☐	☒
Cwricwlwm	☐	☐	☒
Cymwysterau	☐	☐	☒
Recriwtio a chadw	☐	☐	☒
Iaith Gymraeg a chyfrwng Gymraeg	☐	☐	☒

Sylwadau ategol

Mae'r Cyngor yn cydnabod yr angen i Lywodraeth Cymru dderbyn dadansoddiadau data o ansawdd i lywio cyfeiriad polisi. Fodd bynnag, mae pryder y Cyngor yn ymwneud â'r cynnig y dylai data personol cofrestreion gael ei rannu'n llawn â Llywodraeth Cymru ac o bosibl sefydliadau trydydd parti eraill.

Mae'r Cyngor yn nodi bod athrawon cyflenwi a gweithwyr cymorth dysgu cyflenwi wedi'u heithrio rhag cael eu hystyried yn rhan o gynllunio'r gweithlu ysgolion. Mae hyn i weld yn hepgoriad amlwg o ystyried bod y ddau yn cynrychioli rhan sylweddol o'r gweithlu (12% o athrawon ysgol cofrestredig; 15% o weithwyr cymorth dysgu ysgol cofrestredig).

Cwestiwn 5 – Hoffem wybod eich barn ar yr effeithiau y byddai'r rheoliadau ddrafft arfaethedig yn eu cael ar yr iaith Gymraeg, yn benodol ar:

- gyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg
- peidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.

Pa effeithiau rydych chi'n credu y byddai? Sut y gellid gynyddu effeithiau positif a lliniaru effeithiau negyddol?

Sylwadau ategol

Byddai'r rheoliadau'n darparu'r fantais o sicrhau bod mwy o ddata ar gael mewn perthynas â darpariaeth Gymraeg o fewn y gweithlu ysgol.

Cwestiwn 6 – Eglurwch hefyd os gwelwch yn dda sut rydych chi'n credu y gall y rheoliadau ddrafft arfaethedig gael ei lunio neu ei addasu er mwyn:

- i) cael effeithiau positif ar gyfleoedd i ddefnyddio'r Gymraeg ac ar beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg
- ii) peidio â chael effeithiau andwyol ar gyfleoedd i ddefnyddio'r Gymraeg ac ar beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.

Sylwadau ategol

Mae ymateb y Cyngor fel ei ymateb i gwestiwn 5.

Cwestiwn 7 – Rydym wedi gofyn nifer o gwestiynau penodol. Os oes gennych chi faterion perthnasol nad ydym wedi rhoi sylw penodol iddynt, defnyddiwch y blwch isod i roi gwybod i ni amdanynt.

Mae'r cyflwyniad yn y ddogfen ymgynghori'n cyfeirio at y ffaith y bydd y rheoliadau drafft yn cael eu datblygu yn dilyn ymgysylltiad helaeth â rhanddeiliaid. Nid yw hyn yn wir mewn perthynas â Chyngor y Gweithlu Addysg.

Bu i Bennaeth Data a Dadansoddi'r Gweithlu Addysg Llywodraeth Cymru gyfarfod â swyddogion y Cyngor ym mis Medi 2016 i drafod y gwaith a oedd ar droed i ddatblygu data'r gweithlu. Roedd hyn er mwyn sicrhau na fyddai gofyn i ysgolion/awdurdodau lleol ddarparu data a oedd eisoes yn cael ei gadw gan CGA fel sy'n ofynnol gan *Reoliadau Cyngor y Gweithlu Addysg (Prif Swyddogaethau) (Cymru) 2015, fel y'i diwygiwyd* gan leihau dyblygu a llwyth gwaith o'r herwydd. Rhannwyd y rheoliadau drafft gyda'r Cyngor ac nid oeddent yn cynnwys unrhyw gyfeiriad at ofyn iddo ddarparu data personol o'i Gofrestr Ymarferwyr Addysg i Lywodraeth Cymru.

Roedd y Cyngor yn bendant y byddai unrhyw ddata a ddarparwyd ar lefel grynodol. Yn wir, mae CyngACC a CGA erbyn hyn wedi darparu data dienw i Lywodraeth Cymru sy'n cynnwys proffil oedran a rhyw yn ogystal â gwybodaeth cyflogaeth a chymwysterau ers 2007 er mwyn cynorthwyo gyda chynllunio'r gweithlu.

Dim ond ychydig cyn gwyliau'r Nadolig y daeth y Cyngor yn ymwybodol y diwygiwyd y rheoliadau drafft i gynnwys atodlen ychwanegol (Atodlen 2) i ofyn i'r Cyngor ddarparu cofnod personol llawn person cofrestredig i Lywodraeth Cymru. Nid oedd Llywodraeth Cymru wedi ymgynghori â'r Cyngor ar unrhyw bwynt cyn hynny am ei bwriad i roi gofyniad statudol arno i ddarparu data wedi'i bersonoli o'r Gofrestr Ymarferwyr Addysg. Yn syth ar ôl gwyliau'r Nadolig, cyfarfu swyddogion o'r Cyngor â'r Pennaeth Data a Dadansoddi'r Gweithlu Addysg a chawsant wybod bod yr ymgynghoriad i'w lansio ddau ddiwrnod wedyn. Cadarnhaodd swyddogion y Cyngor y byddai'r Cyngor yn gwrthwynebu'r rheoliadau'n gryf. Mae'r Cyngor o'r farn bod dull Llywodraeth Cymru o fynd ati gyda'r ymgynghoriad hwn mewn perthynas â CGA yn amhriodol.

Mae swyddogion yn deall y gallai Llywodraeth Cymru fod yn agored i drafodaeth bellach mewn perthynas â'r rheoliadau a'r cynigion yn gysylltiedig â CGA.

Mae nifer o wallau yn y ddogfen ymgynghori, y memorandwm esboniadol (ME) a'r rheoliadau drafft a phryderon yn eu cylch, fel yr esbonnir isod:

- *'Mae CGA ... yn cadw gwybodaeth am gymwysterau'r gweithlu ysgol; mae CGA yn cadw... manylion cymwysterau sy'n uniongyrchol berthnasol i'w hyfforddiant fel ymarferydd'* - Mae Rheoliadau Cyngor y Gweithlu Addysg (Prif Swyddogaethau) (Cymru) 2015, fel y'i diwygiwyd y gofyn bod y Cyngor yn cadw gwybodaeth cymwysterau *'os yn hysbys'*. Mae'r Cyngor yn cadw gwybodaeth cymwysterau ar gyfer athrawon ysgol am fod gofyniad gorfodol iddynt feddu ar Statws Athro Cymwys (SAC) i allu cofrestru a gweithio fel athrawon ysgol (ac eithrio rhai eithriadau).

Nid oes unrhyw ofyniad cymhwyster gorfodol i weithwyr cymorth dysgu ysgol ac, mewn llawer o achosion, nid yw cyflogwyr yn eu cofnodi. O ganlyniad, mae'r Cyngor yn gweithredu strategaeth casglu data er mwyn gwella cyflawnder cofnodion cymwysterau ar gyfer gweithwyr cymorth. Fodd bynnag, nid oes unrhyw ofyniad statudol i gofrestreion boblogi na chynnal eu cofnodion ac mae'r ddeddfwriaeth arfaethedig yn debygol o'u dadannog ymhellach rhag rhannu gwybodaeth bersonol.

- Mae 4.19 o'r ME yn nodi y bydd Llywodraeth Cymru'n cyhoeddi 'Hysbysiad Prosesu Teg' i bob aelod o'r gweithlu y mae'r Rheoliadau'n ei gynnwys. Mae cofrestreion y Cyngor eisoes yn destun i'w 'Hysbysiad Prosesu Teg' ei hun a chawsant eu cofrestru gyda'r Cyngor yn llwyr ymwybodol o'r hysbysiad hwnnw. Mae'n ymddangos y byddai'n hynod o amhriodol cyhoeddi hysbysiad yn wrtholygol a thrwy hynny dileu hawl unigolyn yn ei hanfod i ddewis a gaiff ei ddata personol ei rannu ai peidio.
- Mae 7.4 o'r ME yn nodi bod consensws cyffredinol ar draws rhanddeiliaid bod angen casglu lefel uwch o wybodaeth ar y gweithlu ysgol a honno'n cael ei rheoli'n dda a'i hadrodd yn fwy effeithiol ac enwir CGA yn un o'r rhanddeiliaid o'r fath. Mae'r Cyngor yn cwestiynu'r datganiad hwnnw. Mae'r Cyngor eisoes yn cadw tipyn sylweddol o ddata o ansawdd am y gweithlu ysgol ac yn derbyn ceisiadau rheolaidd am ddadansoddiadau gan rhanddeiliaid eraill sy'n cydnabod ansawdd a chyflawnder y data a gedwir.

- Atodlen 1 (9) o'r rheoliadau drafft - Mae Darparu Gwybodaeth gan Ysgolion ac Awdurdodau Lleol yn cyfeirio at gymhwyso hyfforddeion sy'n ymgymryd â chwrs neu raglen hyfforddiant cychwynnol athrawon, y math o gwrs neu raglen. Mae'r Cyngor eisoes yn casglu'r data hwn yn rhan o'r gwaith a wna ar ran Llywodraeth Cymru mewn perthynas â chadarnhau dyfarnu Statws Athro Cymwys (SAC). Byddai hyn yn dyblygu gwybodaeth sydd eisoes ar gael.
- Atodlen 1 (13) o'r rheoliadau drafft – Darparu Gwybodaeth gan Ysgolion ac Awdurdodau Lleol ynghylch 'a yw'r person yn gallu addysgu drwy gyfrwng y Gymraeg ai peidio' – mae'r Cyngor eisoes yn cofnodi'r wybodaeth hon ar y Gofrestr fel sy'n ofynnol o dan *Reoliadau Cyngor y Gweithlu Addysg (Prif Swyddogaethau) (Cymru) 2015, fel yw'i diwygiwyd*. Byddai hyn yn dyblygu gwybodaeth sydd eisoes ar gael.

Mae ymatebion i ymgynghoriadau yn debygol o gael eu gwneud yn gyhoeddus, ar y rhyngrwyd neu mewn adroddiad. Os byddai'n well gennych i'ch ymateb aros yn ddienw, ticiwch yma

